

Onderwijs en opleiding in de psychiatrie anno 2019

B. BUS, K. GOETHALS, S. SMITH-APELDOORN, E. VAN ASSCHE, I. TENDOLKAR

Voor u ligt het nieuwe themanummer over onderwijs en opleiding in de psychiatrie. Negentien jaar geleden verscheen het vorige themanummer met dit onderwerp. Hoewel we ons momenteel in een volstrekt andere tijd bevinden, blijken verschillende onderwerpen van alle tijden te zijn (Van den Bosch 2000). Men was in Nederland, zoals nu, bezig met een nieuw opleidingsplan. De wens bestond om de opleiding uit te breiden naar 5 jaar, maar de maatschappelijke tendens was, net zoals nu, om medisch-specialistische vervolgoopleidingen in te korten. Overigens lijkt dat een typisch Nederlands verschijnsel. In Europa is het voorstel de minimale duur op te hogen naar 5 jaar. In vele landen is het reeds 6 jaar en ook in Vlaanderen is dat in beraad.

Verder werd ook toen al gediscussieerd over generalistisch versus specialistisch opleiden - kennelijk dus een oude bekende. Andere discussies werden destijds definitief beslecht en de resultaten ervan zijn inmiddels gemeengoed in de psychiatrie. Zo werden met het oog op evidence-based behandelen, wetenschappelijke competenties expliciet in het opleidingsplan opgenomen en kwamen er verplichte stages in de sociale psychiatrie.

Vele ontwikkelingen

Van alle tijden is het door de beroepsgroep breed gedragen standpunt dat de opleiding een belangrijke pijler is in het voortbestaan en de kwaliteit van ons vak. In de opleiding van medisch specialisten vormt de meester-gezelrelatie nog altijd de basis. Hierdoor verwachten we van een aanzienlijk deel van de beroepsgroep dat zij als 'meester', dat wil zeggen als supervisor, actief kunnen en willen zijn.

De ontwikkelingen rondom de opleiding volgen elkaar echter snel op, bijvoorbeeld de ontwikkeling van een nieuw opleidingsplan in Nederland. Ook worden beslissingen over de opleiding vaak genomen door verscheidene colleges, ver weg van de werkvloer, zoals de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS) en het Concilium. Daarbij kan het gaan om inhoudelijke ontwikkelingen, maar ook om onderwijskundige vereisten en het formeel juridisch kader waarbinnen het opleiden zich afspeelt.

Door dit alles is het voor de *meester* vaak niet eenvoudig om alle ontwikkelingen aangaande de opleiding van de *gezel* te volgen.

Al met al is dit voor de redactie aanleiding om een nieuw themanummer samen te stellen en u te informeren over de opleiding anno 2019. Als (gast)redactie hebben we getracht om hiervoor een evenwichtig nummer samen te stellen waarin zowel oude(re) als nieuwe thema's aan de orde komen in bijdragen uit zowel Nederland als Vlaanderen.

Inhoud van dit nummer

In dit nummer treft u een overzichtartikel over de wetenschappelijke evidentie van opleidingsmethoden. Specifiek wordt een oorspronkelijk onderzoek naar de effecten van een gestructureerde feedbackmethode (EFFECT-meting) voor supervisors beschreven. In een tweeluik wordt zowel het Vlaamse als het Nederlandse beleid rondom het bepalen van het aantal instroomplaatsen in de opleiding uit de doeken gedaan. Daarnaast is er een bijdrage over de meerwaarde van leertherapie voor de psychiater, in Nederland verplicht, in Vlaanderen een optie.

De arts-assistentenverenigingen uit Nederland en uit Vlaanderen beschrijven beide wat voor hen relevante thema's zijn. Leden van de Europese vereniging voor assistenten (EFP) bespreken de opleidingssituaties in beide landen vanuit Europees verband.

In Nederland is recent een start gemaakt met het schrijven van een geheel nieuw opleidingsplan. De uitgangspunten komen aan de orde. Verder lezen we wat *entrusted professional activities* (EPA's) zijn en hoe deze in toetsing en voortgangsmetingen in de (naaste) toekomst een doorslaggevende rol zullen krijgen. Ook de vraag of we in het nieuwe opleidingsplan meer generalistisch of specialistisch moeten opleiden, komt aan de orde.

Tot slot zoomen auteurs in op een aantal specifieke deelonderwerpen zoals de ontwikkelingen voor het specialistische aandachtsgebied forensische psychiatrie in Vlaanderen. En, geheel iets anders, wat de effecten zijn van een mindfulnessstraining op het functioneren van aios.

De redactie hoopt met dit nummer bij te dragen aan uw leerplezier en het werken met opleidingen.

LITERATUUR

- Bosch RJ van den. Een nieuwe opleiding psychiatrie. Tijdschr Psychiatr 2000; 42: 215-7.

AUTEURS

BOUDEWIJN BUS, psychiater, NAH Huize Padua, GGZ Oost-Brabant.

KRIS GOETHALS, forensisch psychiater en psychotherapeut, directeur Universitair Forensisch Centrum, Universitair Ziekenhuis Antwerpen; hoogleraar Forensische psychiatrie, CAPRI, Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen, Universiteit Antwerpen.

SANNE SMITH-APELDOORN, aios, UMC Groningen.

EVELIEN VAN ASSCHE, aios, UPC KU Leuven.

INDIRA TENDOLKAR, hoogleraar Psychiatrie, Radboud Universiteit, Nijmegen.

CORRESPONDENTIEADRES

Dr. Boudewijn Bus, Kluisstraat 2, 5427 EM Boekel.
E-mail: BAA.Bus@ggzoostbrabant.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

Het artikel werd voor publicatie geaccepteerd op 7-12-2018.

TITLE IN ENGLISH

Education and training in psychiatry in 2019